

İHTİYATLILIK İLKESİ İLE LİKİDİTE ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: BIST UYGULAMASI*

Öğr. Gör. Dr. Yusuf KURT^a

Ampirik Araştırma
(Empirical Research)

Muhasebe ve Vergi
Uygulamaları Dergisi
Şubat 2024; 17 (1): 129-149

ÖZ

Bu çalışmada 2005 ve 2020 yılları arasında BIST 30'da işlem gören işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile likidite oranları arasındaki ilişki zaman ve kesit verilerinin bir arada analiz edilmesine imkan sağlayan panel veri analizi yöntemiyle test edilmiştir. İhtiyatlılık düzeyinin hesaplanmasında Givoly ve Hayn (2000) tarafından geliştirilen negatif tahakkuk yöntemi kullanılmıştır. Likidite oranlarına ilişkin ise cari oran, likidite oranı (asit test oranı) ve nakit oran verileri kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler işletmelerin finansal durum tabloları ve nakit akış tablolarından elde edilmiştir. Verilerin hangi tahminci yöntemiyle analiz edilmesi gerektiğine ilişkin yapılan F testi ve Breusch-Pagan LM testi sonuçlarına göre olasılık değerlerinin $p>0,05$ olması havuzlanmış veri seti modelinin, sabit veya rassal etkiler modeli karşısında daha etkin sonuçlar vereceğini göstermiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre bağımsız değişkenlerimiz olan cari oran, likidite oranı ve nakit oran değişkenlerinin tümünün olasılık değerinin $p>0,05$ olması işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösteren cari oran, likidite oranı ve nakit oran arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: İhtiyatlılık, Likidite, Panel Veri, Negatif Tahakkuk Yöntemi.

JEL Kodları: M40, M41, M49.

APA Stili Kaynak Gösterimi:

Kurt, Y. (2024). İhtiyatlılık İlkesi ile Likidite Oranları Arasındaki İlişki: BIST Uygulaması. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*. 17 (1), 129-149.

* Makalenin gönderim tarihi: 26.01.2022; Kabul tarihi: 09.04.2022, iThenticate benzerlik oranı %22

^a Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, Özalp Meslek Yüksekokulu, yusufkurt@yyu.edu.tr

ORCID: [0000-0002-1071-4205](https://orcid.org/0000-0002-1071-4205).

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi

Ankara SMMMO

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCOUNT CONSERVATISM AND LIQUIDITY RATIOS: BIST APPLICATION

ABSTRACT

In this study, the relationship between the prudence levels and liquidity ratios of the businesses traded in BIST 30 between 2005 and 2020 was tested with the panel data analysis method, which allows time and cross-section data to be analyzed together. The negative accrual method developed by Givoly and Hayn (2000) was used to calculate the prudence level. Regarding liquidity ratios; current ratio, liquidity ratio (acid test ratio) and cash ratio data were used. The data used in the research were obtained from the financial statements and cash flow statements of the businesses. According to the results of the F test and Breusch-Pagan LM test, which were used to analyze the estimator method of the data, the fact that the probability values were $p > 0.05$ showed that the pooled data set model would yield more effective results compared to the fixed or random effects model. It has been determined that the probability value of all of our independent variables including current ratio, liquidity ratio and cash ratio variables was $p > 0.05$ and that there was no significant relationship between the prudence levels of the businesses and the current ratio, liquidity ratio and cash ratio, which show the ability to pay their short-term debts.

Keywords: Account Conservatism, Liquidity, Panel Data, Negative Accrual Method.

JEL Codes: M40, M41, M49.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Accounting conservatism means not over-reporting assets and incomes, and under-reporting liabilities and expenses. It is one of the basic accounting concepts applied in order to protect businesses from future risks. Optimism of businesses, that is, high calculation of their assets as well as their income and distribution of high calculated profits to partners, jeopardizes the sustainability of businesses in the long run. Therefore, businesses are required to report in accordance with the accounting conservatism to protect themselves from possible future risks.

Considering the measurement of accounting conservatism levels of businesses, there are five measurement methods commonly used in the literature. These are "Market Value/Book Value", "Asymmetric Timeliness of Earnings", "Negative Accruals", "Cash Flow-Asymmetric Accrual" and "Hidden Reserves" methods. In this study, "Negative Accruals Method" was used in the research part. The reason for choosing the negative accruals method is that compared to other methods in calculating the level of prudence, this method does not require a very large data set. And at the same time, this method can be easily applied to businesses that are not listed on the stock exchange.

Liquidity ratios show the ability of enterprises to pay their short-term debts. The high liquidity ratios strengthen the financial situation of the enterprises.

The increase in the level of the prudence of the enterprises reduces the financial risks they will face in the future.

In this study, it was aimed to determine the relationship between the prudence levels of the enterprises and the liquidity ratios showing the ability to pay short-term debts.

Literature on Research

When we investigated the studies in the accounting literature on the prudence principle or prudence measurement methods, it was seen that some of the studies were handled theoretically and conceptually, whereas others were handled empirically. Especially, when the studies examining the precautionary principle empirically and the studies examining the precautionary principle from the theoretical and conceptual points of view were compared, it was observed that the empirical studies were more in number.

Regarding the international literature, it is always possible to come across different studies related to the precautionary principle. Issues such as business size, financial performance, financial reporting quality, borrowing costs and accounting profitability are discussed under the light of the precautionary principle. However, there wasn't any study based on the relationship between the prudence levels of enterprises and their liquidity in the national context. In this respect, the fact that there was no study on the prudence levels and liquidity ratios on businesses operating in Turkey constituted the original value of the research.

Method of The Research

In our research, data on the cash flow statement, profit/loss statement and financial position statements of the companies traded in the BIST 30 index were used. The data used in the research were obtained from the Public Disclosure Platform (KAP). A total of 1024 data obtained from the research were tested with the panel data analysis method, which allows time and section data to be analyzed together. In the analysis of the data, EVIEWS 10 and STATA 16.0 package programs were used.

Findings of The Research

According to the findings obtained from the research, it was concluded that the probability value of our independent variables was $p > 0.05$, and there was no significant relationship between the prudence levels of the enterprises and the current ratio, liquidity ratio and cash ratio, which show the ability to pay their short-term debts.

Conclusion

In the study, the relationship between the prudence levels and liquidity ratios of the companies traded in BIST 30 between 2005 and 2020 was

tested with the panel data analysis method, which allows time and cross-section data to be analyzed together. The negative accrual method developed by Givoly and Hayn (2000) was used to calculate the prudence level. Regarding liquidity ratios; current ratio, liquidity ratio (acid test ratio) and cash ratio data were used.

According to the results of the F test and Breusch-Pagan LM test, which were performed to identify the estimator method that should be used, the fact that the probability values were $p > 0.05$ showed that the pooled data set model would yield more effective results compared to the fixed or random effects model. In this direction, the results obtained from the pooled model showed that there was no significant relationship between the prudence levels of the enterprises and the current ratio, liquidity ratio and cash ratio, which show the ability to pay their short-term debts.

1. GİRİŞ¹

Finansal tablolar; ilgili tarafların işletmelerin finansal performansı hakkında çıkarımlarda bulunulmasına yardımcı olan araçlar olarak ifade edilebilir. Hatta günümüzde ilgili taraflar işletme hakkında doğru kararlar alabilmesi için yalnızca işletmelerin finansal bilgilerine değil aynı zamanda finansal olmayan bilgilerini de incelemektedirler. İşletmeler tarafından yayımlanan finansal tabloların genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine (GKGMİ) göre düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca kamu yararını ilgilendiren kuruluşlar (KAYİK) olarak da bilinen halka açık şirketlerin Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS)'na göre raporlama yapması zorunlu kılınmıştır. Söz konusu standartlarla ilgili taraflar işletmeler hakkında doğru ve gerçekçi bilgiye ulaşacak ve farklı işletmelerin finansal performanslarını karşılaştırma şansına sahip olacaklardır.

Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GKGMİ) içerisinde bulunan ihtiyatlılık ilkesi, varlık ve gelirlerin olduğundan yüksek, borç ve giderlerin de olduğundan düşük raporlanmamasını ifade etmektedir. Başka bir ifade ile ihtiyatlılık; Giderlerin tümünü dikkate al, ama gelirleri de gerçekleşene kadar dikkate alma” şeklinde de tanımlanabilir. İhtiyatlılık ilkesinin ayrıca hem işletmeler hem de ülkeler üzerinde önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. İşletmeler kurumsal yönetimini kolaylaştırmak açısından ihtiyatlılık ilkesine başvurdukları da bilinmektedir. (Zhong ve Li, 2017, p.209). Kurumsal yönetimi etkin olmayan işletmeler, piyasa değerlerini yükseltmek amacıyla ihtiyatlılık ilkesine başvurumaktadırlar. (Francis vd, 2013, p.321).

Son zamanlarda ortaya çıkan mali krizler göz önüne alındığında, ihtiyatlılık ilkesinin paydaşların satın aldığı hisse senedi fiyatları üzerinde etki yarattığı, başka bir ifade ile ihtiyatlılık ilkesi ile hisse senedi fiyatları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Finansal raporlamada ihtiyatlılık ilkesini daha fazla benimseyen işletmeler, daha az benimseyen işletmelere kıyasla dış kaynaklardan fon temin etmede daha az problem yaşamaktadırlar. (Balakrishnan vd., 2016, p.513).

“Likidite” kavramı ise işletmelerin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Likidite oranlarının yüksek olması kısa vadeli borçların kolaylıkla ödenebileceğine işaret etmektedir. İşletmeler finansal sürdürülebilirliği sağlama hususunda veya işletme yöneticilerinin şirketin finansal durumunu olduğundan daha iyi gösterme konusunda ihtiyatlılık ilkesine başvurabilmektedirler. Bu durum ise makyajlı finansal tabloları ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla normal şartlar altında işletmelerin

¹ “Bu çalışma Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu danışmanlığında yapılan; “MUHASEBE STANDARTLARINDA İHTİYATLILIK İLKESİ VE FİNANSAL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İLİŞKİSİ: BIST UYGULAMALARI” adlı doktora tezinden türetilmiştir.”

ihtiyatlılık düzeyleri arttıkça, borçlarını ödeme güçlerinin de artması beklenmektedir.

2. İHTİYATLILIK ÖLÇÜM YÖNTEMLERİ VE LİKİDİTE ORANLARI

2.1. İhtiyatlılık Ölçüm Yöntemleri

Literatürde işletmelerin ihtiyatlılık düzeylerinin tespit edilmesi konusu çok eskiye dayanmaktadır. Fakat ihtiyatlılık düzeylerinin belirlenmesine ilişkin çalışmalar ise yenidir. İhtiyatlılık düzeylerinin ölçümü konusunda literatürde Basu'nun 1997 yılında kaleme aldığı "Kazancın Asimetrik Zamanlılığı Yöntemi" bu konuda araştırma yapan akademisyenlere ve ilgili taraflara yol gösterici olmuştur. Fakat ihtiyatlılık ölçümü konusunun genişlemesiyle birlikte bu alanda çalışma yapanların sayısı da artmıştır. Bu çalışmalar sonucunda literatürde en fazla kabul gören dört farklı ölçüm yöntemi ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalar ise aşağıda verilmiştir.

- I. Piyasa Değeri/Defter Değeri Yöntemi (Beaver and Ryan 2000)
- II. Kazancın Asimetrik Zamanlılığı Yöntemi (Basu,1997)
- III. Negatif Tahakkuklar Yöntemi (Givoly ve Hayn, 2000)
- IV. Nakit Akışı- Asimetrik Tahakkuk Yöntemi (Ball ve Shivakumar, 2005)

2.1.1. Piyasa Değeri/Defter Değeri Yöntemi

"Piyasa Değeri/Defter Değeri Yöntemi" Beaver and Ryan tarafından 2000 yılında ortaya çıkarılmıştır. Yöntemin isminden de anlaşılacağı üzere ihtiyatlılık düzeyi işletmelerin piyasa değerinin, defter değerine bölünmesiyle elde edilmektedir. Elde edilen sonuç ne kadar büyükse işletmeler o kadar ihtiyatlı olmaktadır.

İhtiyatlılık= Piyasa Değeri/ Defter Değeri

Piyasa Değeri/Defter Değeri Yönteminin bir avantajı ise ileriki başlıklarda ele alacağımız "Negatif Tahakkuklar Yöntemi" ve "Nakit Akışı- Asimetrik Tahakkuk Yöntemleri" ile karşılaştırıldığında işletme dışından elde edilecek verilere gerek kalmadan ihtiyatlılık düzeylerinin hesaplanmasında ortaya çıkacak olan kolaylıktır (Wang, 2009, p.54).

2.1.2. Kazancın Asimetrik Zamanlılığı Yöntemi

Kazancın Asimetrik Zamanlılığı Yöntemi yukarıda da belirtildiği üzere Basu tarafından 1997 yılında geliştirilen, bu konuda ilgili taraflara yol gösteren bir ölçüm yöntemidir.

Basu işletmelerin elde ettiği kazançların kötü haberleri iyi haberlerden daha hızlı olarak yansıttığı düşüncesinden hareket etmiştir. (Vardar, 2018, s.

154). Bu anlamda Basu (1997)'nin yönteminin çıkış noktası ihtiyatlılık ile asimetrik zamanlılığı entegre etmesidir. İşletmelerin asimetrik zamanlılığının yüksek olması, ihtiyatlılık düzeyinin de yüksek olacağına bir işaretidir.

2.1.3. Negatif Tahakkuklar Yöntemi

Givoly ve Hayn (2000) “Negatif Tahakkuklar Yöntemi” ile nakit akışları ile tahakkuklar arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. Bu ilişkinin ele alınmasındaki ana sebep amortisman öncesi elde edilen kârın işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akımına eşit olmasını engelleyen faktörün “tahakkuklar” olmasından ileri gelmektedir.

İhtiyatlılık ilkesi ile birlikte gelirlerin kaydedilmesi ötelenmekte, giderlerin kaydedilmesi ise hızlandırılmaktadır. Bu durumda kayıplar zamanında muhasebeleştirilmekte ve gelirler ise peyderpey muhasebeleştirilmektedir. Bu sürecin sonucunda ise **negatif tahakkuk farkı (net kâr ve amortismanlar toplamının işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akımlarından az olması)** ortaya çıkmaktadır. Hesaplanan negatif tahakkuk tutarı ne kadar yüksekse, işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri de o kadar yüksek olacaktır. (Gülhan ve Karaarslan, 2019, s.99).

Givoly ve Hayn (2000) Negatif Tahakkuklar yöntemini aşağıdaki gibi formüllemişlerdir.

Negatif Tahakkuklar = Toplam Tahakkuklar- Operasyonel Tahakkuklar

Toplam Tahakkuklar (Amortisman Öncesi) = (Net Kâr + Amortismanlar) – İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akımı

İşletme Faaliyetlerine İlişkin (Operasyonel) Tahakkuklar = Δ Ticari Alacaklar + Δ Stoklar + Δ Peşin Ödenmiş Giderler- Δ Ticari Borçlar – Δ Ödenecek Vergiler

Negatif tahakkuklar tutarının hesaplanabilmesi için yukarıda verilen formülasyonda öncelikle toplam tahakkuk tutarının bulunması gerekmektedir. Daha sonra ise hesaplanan tutar ile operasyonel tahakkuklar arasındaki fark tespit edilerek işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri hesaplanmış olacaktır. İşletmelerin toplam tahakkukları operasyonel tahakkuklar ile operasyonel olmayan tahakkuklar toplamından oluşmaktadır. Aslında negatif tahakkuklar tutarının tespit edilmesiyle operasyonel olmayan tahakkukların tutarı da hesaplanmış olacaktır.

İhtiyatlılık düzeyi olarak öncelikle hesaplanan tahakkuk tutarlarının yüksekliği ve yönü belirlenmelidir. Zamanla birlikte hesaplanan tahakkuk tutarlarının yönünde (pozitif, negatif) değişimler söz konusu olabilmektedir. Eğer net kar tutarı, işletme faaliyetlerden sağlanan nakit akışlarından büyük olursa pozitif tahakkuk söz konusudur. Tam tersi durumda yani, net kar tutarı, işletme faaliyetlerden sağlanan nakit akışlarından küçük olduğunda

negatif tahakkuklar ortaya çıkmaktadır. İşletmelerin ihtiyatlılık düzeyi hesaplandığında döneme ilişkin negatif tahakkuklar tutarı daha fazlaysa, yani tahakkuklar yön değiştirmiyorsa işletmelerin ihtiyatlı olduğu söylenebilir. (Vardar, 2018, s.166).

2.1.4. Nakit Akışı- Asimetrik Tahakkuk Yöntemi

Ball ve Shivakumar tarafından 2005 yılında geliştirilen Nakit Akışı-Asimetrik Tahakkuk Yöntemi temel olarak Basu'nun ihtiyatlılık ölçüm yöntemine dayanmaktadır. Ball ve Shivakumar (2005), Basu'nun ihtiyatlılık ölçüm yöntemini daha da geliştirmesindeki ana sebep, Basu'nun ölçüm yönteminin borsada işlem görmeyen işletmeler üzerinde uygulanabilme problemlerinden kaynaklanmaktadır. Bu problemin üstesinden gelebilmek amacıyla Ball ve Shivakumar (2005) tahakkuklar ve nakit akışları üzerine yoğunlaşarak işletmelerin ihtiyatlılık düzeylerini ölçümlemeyi amaçlamaktadır.

Nakit akışı- asimetrik tahakkuk yönteminde işletmelerin elde ettikleri nakit akışları ile tahakkuklar arasında pozitif fakat asimetrik bir ilişki olduğu göz önüne alınmaktadır. Burada pozitif ilişki işletmelerin duran varlık kalemlerinden sürekli bir şekilde nakit elde ettiğini ifade ederken, asimetrik ilişki ise kayıpların, kazançlardan daha hızlı olarak kaydedildiğini göstermektedir (Ball ve Shivakumar, 2005, p.15).

Bu mantıktan hareketle Ball ve Shivakumar aşağıdaki gibi bir regresyon yöntemi geliştirmişlerdir.

$$ACC_{it} = b_0 + b_1DC_{it} + b_2CFO_{it} + b_3(DC_{it} \times CFO_{it}) + \varepsilon_{it}$$

- ACC_{it} : Toplam tahakkuklar tutarı (net kâr + amortisman – işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları)
- CFO_{it} : İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları
- DC_{it} :Kukla değişkeni. CFO_{it} negatif durumda 1 ve pozitif olduğunda 0 olmaktadır.

Yukarıdaki regresyonda ifade edilen b_3 katsayısı ihtiyatlılık derecesini göstermekte olup, bu katsayı ne kadar yüksek olursa işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri de o kadar yüksek hesaplanacaktır. (Wang, 2009, p.54).

2.2. Likidite oranları

Likidite oranları işletmenin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyip ödemeyeceğini göstermektedir (Çetiner, 1996, s.139). Likidite analizi ile işletmelerin kısa vadeli borçlarının ödeme gücünün tespit edilebilmesinin yanında işletmeye konulan sermayenin yeterliliği de test edilmektedir (Akıncı, 1995, s.258). Kreditörler işletmeye borç verirken işletmenin

finansal anlamda kısa vadeli borçları ödemesinin tespiti için likidite oranlarından faydalanırlar. Ancak likidite oranları geçmiş dönem verilerine göre elde edilmekte, gelecekle ilgili verileri içermemektedir (Fettahoğlu, 2000, s.61).

Likidite oranları değerlendirilirken, bilanço kalemleri arasındaki miktar ilişkileri dikkate alınmalı ve varlık dağılımı da gözden geçirilmelidir. (Berk, 2002, s.35). Çünkü dönen varlıkların dağılımı, stok düzeyleri ile stoklar ve alacakların nitelikleri bilinerek yapılan likidite analizi daha gerçekçi sonuçlar sunacak ve işletmenin borç ödeme gücünü ortaya koyacaktır. (Çabuk ve Lazol, 1998, s.189).

Likidite oranları değerlendirilirken, bu temel noktalar dikkate alınmalıdır. Ayrıca borç veren kişi ya da kurumlar, işletmelerin yalnızca likidite oranlarına değil aynı zamanda finansal olmayan verilerini de incelemelidirler. Çünkü aynı oranlar, her bir işletme için, işletmenin türü ve aktif toplamına göre farklı sonuçlar doğurabilmektedir.

2.2.1. Cari Oran

Cari oran işletmenin dönen varlıklarının kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesiyle hesaplanmaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı kaynaklar}}$$

Genel olarak bu oranın 2 olması yeterli kabul edilmektedir. Fakat bazı durumlarda bu oranın 2'nin altına düşmesi veya 2'nin üzerine çıkması normal görülebilmektedir. İşletmelerin cari oranlarına ilişkin yorumlar yapılırken işletmenin içerisinde bulunduğu sektör ve rakip işletmeler göz önüne alınmalıdır (Akgüç, 1998, s.25).

Görüldüğü gibi cari oran, firmanın dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını ne ölçüde yani kaç kere karşıladığını göstermektedir. Ayrıca firmanın net işletme sermayesi hakkında da bilgi vermektedir (Bakır, 1985). Net işletme sermayesi, dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farktır. Net işletme sermayesi, mutlak rakam olarak hesaplandığından bu rakam ile farklı büyüklükteki işletmelerin karşılaştırılması yapılamamaktadır. Bu nedenle işletme karşılaştırmalarında cari oranın kullanılması gerekmektedir.

Cari oran işletmenin finansal durumu hakkında bilgi sunmada ve dönen varlıkların niteliği hakkında karar vermede de önemlidir. (Çabuk ve Lazol, 2002, s.190). Cari oranın düşük çıkması işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemekte güçlük çektiğinin ya da çekeceğinin ifadesidir. Ancak düşük cari oran, işletmenin içinde bulunduğu kötü durumdan kurtulamayacağı anlamına da gelmemelidir. Kısa vadeli borçları ödeme konusunda zorluk çeken işletmeler için bir çıkış yolu olarak iki tür strateji önerilmektedir (Ülgen ve Mirze, 2004, s.334).

1. İşletmenin ihtiyaç fazlası sabit varlıklarını satıp elde edilen nakit vb. değerlerini dönen varlıklara eklemesi,
2. İşletmenin kısa vadeli borçlanmayı azaltıp; uzun vadeli borçlanmaya yönelerek borç yapısını değiştirmesidir.

Ayrıca işletmelerin kısa vadeli borçlarını ödeyip ödeyemeyeceğinin belirlenmesinde cari oranın yanında ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik durum ile alacak ve borçların vadeleri de dikkate alınmalıdır.

2.2.2. Asit-Test Oranı (Likidite Oranı)

Asit test oranı, cari oranı tamamlayıcı bir özelliğe sahiptir. (Türk, 2013, s.31). Asit test oranı cari orandan türemiştir ve işletmenin likiditesinin daha kesin bir görünümüdür. Bu oran, cari oranı daha anlamlı hale getirmekte ve stoklar gibi nakde dönüşümü zor olan kalemlerin dönen varlıklardan çıkarılması suretiyle hesaplanmaktadır (Çetiner, 2009, s.139).

Asit test oranını hesaplamak için, dönen varlıklardan stoklar ve stok benzeri kalemler indirilerek bulunan rakam kısa vadeli borçlara bölünmektedir. Bu anlamda, asit test oranı kasa ve bankadaki para ile kısa sürede paraya çevrilebilecek olan varlıkların kısa vadeli borçları karşılayabilme yeteneğini ifade etmektedir. Kısa vadeli yabancı kaynakları karşılamada kullanılabilir bu tür dönen varlıklara “emre hazır kıymetler” ya da “hazır değerler” adı verilmektedir (Hacırustemoğlu ve Ataman, 1999, s.129).

Asit Test Oranı (Likidite): Dönen varlıklar-Stoklar/ Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Asit test oranının genelde 1 veya 1 den büyük olması gerekmektedir. Likidite oranının 1'in altında olması işletme için kısa vadeli yabancı kaynakları ödemede zorluk çekeceği anlamına gelir ve işletmenin stoklara bağımlı olduğunu göstermektedir. Fakat her sektörde likidite oranının “1” olarak kabul edilmesi finansal tablo kullanıcılarının karar sürecinde kısmen hataya düşmelerine neden olabilir. Bu yüzden her işletme faaliyette bulunduğu sektör içerisinde değerlendirilmelidir. İşletmelerin alacak ve stok devir hızı ile kısa vadeli borçların yapısına bakılmadan işletmelerin finansal durumu hakkında kesin bir sonuca varılmamalıdır.

2.2.3. Nakit Oran

Nakit oran işletmenin elinde bulunan nakit ve nakit benzerlerinin kısa vadeli borçlara bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Nakit oran stokların satılmadığı veya alacaklarının tahsil edilemediği durumlarda işletmenin borç ödeme gücünü göstermektedir (Berk, 2002, s.36).

Nakit oran ödeme kapasitesi olarak da adlandırılabilir. İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir. Minimum kabul edilebilen nakit oran likidite güvenini yansıtmaları için 0,2-0,3 arasında olmalıdır (Vasiu vd., 2015, p.189).

Nakit oran işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemesi için ne kadar nakit ve nakit benzeri değere sahip olduğunu gösterir. Oran hesaplanırken hazır değerler ile nakde kısa sürede çevrilebilecek olan menkul kıymetler tutarı kısa vadeli yabancı kaynaklar tutarına oranlanır. Nakit oranın 1 olması işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemekte zorluk çekmeyeceğini ifade etmektedir.

Nakit Oran = Nakit Ve Nakit Benzerleri / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Nakit oranın yorumlanmasında genel koşul oranın 1/5'in altına düşmemesidir. Fakat stokların kolay paraya çevrilebileceği veya alacakların rahat bir şekilde tahsil edilebileceği gibi durumlarda oranın yorumlanması farklılaşabilir. Böyle durumlarda oranın 1/5'in altına düşmesi işletmeler için problem oluşturmayacaktır. (Konuralp, 2001, s.104).

Nakit oran; cari oran ve likidite oranı ile kıyaslandığında işletmelerin kısa vadeli borçları ödeyebilmesi konusunda daha hassas veriler sağlar. Çünkü bu oranda kullanılan iktisadi kıymet sadece nakitten ya da çok likit varlıklardan oluştuğu için finansal tablo kullanıcılarına daha kesin bilgiler sunmaktadır.

Üçüncü derece likidite olarak da anılan nakit oranın 1 olması işletme için borçlarını ödeyebilme gücünü göstermesinin yanında oranın 1'den büyük olması da işletme kaynaklarının yeterli derecede planlama yapılmadan kullanıldığını ve gelire katkıda bulunmayan nakitlerin olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Fakat bu oran; mal ve hizmetlerin fiyatı arttığı enflasyonist ortamlarda 0,2'nin altına düşebilmektedir. Ayrıca satışları düzenli ve belirli bir trend izleyen işletmeler için nakit oran düşük olsa dahi kısa vadeli borçları ödemekte sıkıntı çekeceği anlamına gelmemelidir.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmamızda BIST 30 endeksinde işlem gören işletmelerin 2005 ve 2020 yılları arasında dönem sonunda raporlanan nakit akış tablosu, kar/zarar tablosu ve finansal durum tablolarına ilişkin veriler kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan veriler Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'dan elde edilmiştir. Mali kuruluşlara ait finansal raporlama formatları ile üretim veya ticaret işletmelerinin finansal raporlama formatları arasında farklılıklar olması nedeniyle BIST 30 endeksinde ihtiyatlılık düzeyinin hesaplanmasında eksik verileri olan 14 işletme kapsam dışında bırakılarak, 16 işletme üzerinde analiz gerçekleştirilmiştir.

İhtiyatlılık düzeyinin hesaplanmasında negatif tahakkuk yöntemi kullanılmıştır. Likidite oranlarına ilişkin ise cari oran, likidite oranı (asit test oranı) ve nakit oran verileri kullanılmıştır. Dolayısıyla araştırmadan elde edilen toplam 1024 veri zaman ve kesit verilerinin bir arada analiz edilmesine imkan sağlayan panel veri analizi yöntemi ile test edilmiştir.

Verilerin analizinde ise EVIEWS 10 ve STATA 16.0 paket programları kullanılmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmamızda genel olarak işletmelerin ihtiyatlılık düzeyi ile likidite oranları arasında kurulan istatistiki model aşağıdaki gibidir.

$$IHT_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 CO_{i,t} + \beta_2 LO_{i,t} + \beta_3 NO_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

Modelde belirtilen IHT değişkeni, bağımlı değişkeni göstermektedir. İşletmelerin ihtiyatlılık düzeylerinin belirlenmesinde Givoly ve Hayn (2000) tarafından geliştirilen negatif tahakkuklar yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemle göre işletmelerin ihtiyatlılık düzeylerinin hesaplanmasında toplam tahakkuklar ile operasyonel tahakkuklar arasındaki farka odaklanılmıştır. Modeldeki bağımsız değişkenlerden olan “CO” cari oran değişkenini, “LO” likidite oranını ve “NO” ise nakit oran değişkenini göstermektedir. Değişkenlere ilişkin veriler ise dönem sonlarında yayımlanan bağımsız denetimden geçmiş finansal durum tablosundan elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan değişkenlere ilişkin kısaltmalar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmada Kullanılan Değişkenler

DEĞİŞKENLER	KISALTMALAR
İhtiyatlılık Düzeyi	IHT
Cari Oran	CO
Likidite Oranı	LO
Nakit Oran	NO

3.2. Analiz

Bu başlık altında 2005 ve 2020 yılları arasında BIST 30’da işlem gören işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile likidite oranları arasındaki ilişki analiz edilecektir.

Araştırmamızda kullanılan değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler aşağıda tabloda sunulmuştur.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

DEĞİŞKENLER	Minimum	Maksimum	Ortalama	Standart Sapma
İhtiyatlılık Düzeyi	-18.746.630	15.107.919	-258.203	2867533
Cari Oran	.0135792	6.060326	1.628794	.7641951
Likidite Oranı	-.6140392	4.693731	1.21893	.6467523

Nakit Oran	.0026478	2.345674	.5564402	.4777317
------------	----------	----------	----------	----------

Tablo 2'ye göre analize dahil edilen 16 işletmenin bağımlı değişkeni olan ihtiyatlılık düzeyi değişkeni için minimum değer -18.746.630 TL, maksimum değer ise 15.107.919 TL olduğu görülmektedir. İhtiyatlılık düzeyinin hesaplanmasında kullanılan negatif tahakkuk yönteminde ihtiyatlılık negatif olarak arttıkça işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri artmaktadır. Bağımsız değişkenlerden olan cari oran değişkenine bakıldığında ise minimum değer 0.0135792, maksimum değer 6.060326 ve ortalama cari değer ise 1.628794 olarak hesaplanmıştır. Cari oran için ortalama değer genel olarak beklenen "2" değeri ile karşılaştırıldığında işletmelerin kısa vadeli borçlarını dönen varlıklarla ödeme gücünün çok iyi olmadığını göstermektedir. Likidite oranına bakıldığında ise minimum değer -0.6140392, maksimum değer 4.693731, ortalama likidite oranı ise 1.21893 olarak hesaplanmıştır. Likidite oranı işletmelerin dönen varlıklar içerisindeki stokların elimine edilerek, bu durumda işletmelerin kısa vadeli borçlarını ödeyebilme gücünü göstermektedir. Ortalama likidite oranının genel olarak beklenen değer olan 1'in üzerinde olması, işletmelerdeki stokların satılmadığı durumlarda kısa vadeli borçların ödeme gücünün iyi olduğunu göstermektedir. Son bağımsız değişkenimiz olan nakit oran değişkenine bakıldığında ise minimum değer 0.0026478 maksimum değer 2.345674 ve ortalama nakit oran ise 0.5564402 olduğu görülmektedir. Ortalama nakit oranın 0,20'nin üzerinde olması işletmelerin kısa vadeli borçlarının yalnızca nakit ve nakit benzerleri ile ödenebileceğini göstermektedir.

Tablo 3: Korelasyon Analizi

	IHT	CO	LO	NO
IHT	1.00			
CO	0.0024	1.00		
LO	0.0231	0.8933	1.00	
NO	0.0601	0.7440	0.8498	1.00

Tablo 3'ten elde edilen sonuçlara göre ihtiyatlılık düzeyi ile cari oran arasındaki korelasyonun -0.0024, ihtiyatlılık düzeyi ile likidite oranı arasındaki korelasyonun -0.0231 ve ihtiyatlılık düzeyi ile nakit oran arasındaki korelasyonun ise -0.0601 olması bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasında negatif ve aşırı zayıf bir ilişki olduğunu göstermektedir. Diğer bir deyişle ihtiyatlılık düzeyi negatif olarak arttıkça, cari oran, likidite oranı ve nakit oran pozitif olarak artmaktadır.

Araştırmada bağımsız değişkenlerimiz olan cari oran, likidite oranı ve nakit oran değişkenlerin çoklu bağlantı problemine sahip olmaması gerekmektedir. Çoklu bağlantı problemi başka bir ifade ile değişkenler arasında yüksek korelasyon olması anlamına gelmektedir. Tablo 3'ten elde edilen sonuçlara göre korelasyon değerlerinin 0,90'dan büyük olmadığı görülmektedir. Bu sonuç ise değişkenlerin yüksek korelasyona sahip olmadığını göstermektedir. (Tabachnick ve Fidell, 2007, p.89).

Bağımsız değişkenlere ilişkin en yüksek korelasyon katsayısının 0,8933 olduğu görülmektedir. Bu katsayı değeri 0,90'dan daha az olduğundan modelde çoklu bağlantı problemine rastlanmamıştır.

3.2.1. Yatay Kesit Bağımlılığı Testi

Yatay kesit bağımsızlığı paneli oluşturan birimlerin yaşadığı bir şokun diğer birimleri etkilemediğini ifade etmektedir. Yatay kesit bağımlılığı dikkate alınmadan yapılacak olan analizlerin sonuçları tutarsız ve sapmalı olacağından analize başlamadan önce seriler arasındaki yatay kesit bağımlılığın araştırılması gerekmektedir. Aynı zamanda yatay kesit bağımlılığı testinin yapılmasıyla birim köklerin varlığının tespit edilmesinde hangi birim kök testlerinin kullanılacağı da belirlenmiş olmaktadır.

Verilerimizdeki zaman boyutu yatay kesit boyutundan büyük olduğundan yatay kesit bağımlılığının tespit edilmesinde Berusch-Pagan (1980) LM testi kullanılmıştır.

Berusch-Pagan (1980) LM testi ile yapılan seriler arasındaki yatay kesit bağımlılığına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: Breusch-Pagan LM Testi Sonuçları

Test	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri (P)
Breusch-Pagan LM Testi	243.60	0.0000

Yatay kesit bağımlılığına ilişkin Breusch-Pagan LM Testi olasılık değerinin $p < 0,05$ olması seriler arasında yatay kesit bağımlılığını dikkate alan birim kök testlerinin yapılmasını gerektirmektedir.

Değişkenlerin durağanlığının tespit edilmesinde, başka bir ifade ile seriler arasında birim kök olup olmadığının araştırılmasında yatay kesit bağımlılığını dikkate alan 2. nesil birim kök testlerinin yapılması gerekmektedir.

Çalışmada Pesaran tarafından 2007 yılında geliştirilen ikinci nesil birim kök testlerinden olan CADF testine başvurulmuştur.

Bağımlı ve bağımsız değişkenlerimize ilişkin CADF testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: CADF Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler	CADF Testi		Kritik Tablo Değerleri		
	İstatistik değeri	Olasılık değeri	%1	%5	%10
IHT	-1.692	0,56	-2.400	-2.210	-2.100
CO	-1.733	0.495	-2.400	-2.210	-2.100
LO	-2.069	0.092	-2.400	-2.210	-2.100
NO	-1.900	0.253	-2.400	-2.210	-2.100

CADF Birim Kök Testine ilişkin hipotezler aşağıdaki gibidir.

H_0 : Seriler durağan değildir (Birim kök vardır.)

H_1 : Seriler durağandır (Birim kök yoktur.)

Serilerin durağanlığına ilişkin yukarıda verilen tabloya bakıldığında ihtiyatlılık düzeyi, cari oran, nakit oran ve likidite oranlarına ilişkin tüm değişkenlerin olasılık değerlerinin $p > 0,5$ olması H_0 hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir. Dolayısıyla bu sonuç değişkenlerimizin durağan olmadığını, başka bir ifade ile seriler arasında birim kök olduğuna işaret etmektedir.

Bu durumda panel veri analizi sonucunda gerçek ve tutarlı sonuçlara ulaşabilmek için değişkenlerimizin durağan hale getirilmesi gerekmektedir. Çalışmamızda değişkenlerin birinci farkları alınarak serilerimiz durağan hale getirilmiştir.

Birinci farkları alınmış şekliyle CADF Birim Kök Testine ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

Tablo 6: Birinci Farkları Alınmış CADF Birim Kök Testi Sonuçları

Değişkenler	CADF Testi		Kritik Tablo Değerleri		
	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri	%1	%5	%10
dIHT	-3.040	0,0000	-2.450	2.220	2.110
dCO	-2.840	0,0000	-2.450	-2.220	-2.110
dLO	-2.792	0,0000	-2.450	-2.220	-2.110
dNO	-2.805	0,0000	-2.450	-2.220	-2.110

Serilerin birinci farkları alınmış birim kök testi sonuçlarına bakıldığında tüm değişkenlerin olasılık değerlerinin $p < 0,05$ olması H_1 hipotezinin kabul edildiğini yani serilerin durağan hale geldiğini göstermektedir.

Daha sonraki analizlere değişkenlerimizin birinci farkları alınmış haliyle devam edilecektir.

Tablo 7: Değişken Varyans, Otokorelasyon ve F Testi Sonuçları

Breusch-Godfrey LM Test		Breusch-Pagan / Cook Weisberg Test		F Testi		Breusch-Pagan LM Test	
F Değeri	P Değeri	F Değeri	P Değeri	F Değeri	P Değeri	F Değeri	P Değeri
0,787	0,3751	0.13	0.7220	0,33	0,8022	0,00	1,000

Kurulan modelde otokorelasyon olup olmadığı Breusch-Godfrey LM Test ile analiz edilmiştir. Breusch-Godfrey LM Testine ait hipotezler aşağıdaki gibidir.

H_0 : Otokorelasyon yoktur. (Ardışık hata terimleri birbiriyle bağımlı değildir.)

H_1 : Otokorelasyon vardır. (Ardışık hata terimleri birbiriyle bağımlıdır.)

Tablo 7’den elde edilen sonuçlara göre Breusch-Godfrey LM Testinin olasılık değeri $p > 0,05$ olduğundan H_0 hipotezi kabul edilerek modelde seriler arasında otokorelasyon olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Modelde değişken varyans (heteroskedasite) problemi ise Breusch-Pagan / Cook Weisberg testi ile analiz edilmiştir. Değişken varyans testine ilişkin hipotezler ise aşağıdaki gibidir.

H_0 : Değişken varyans yoktur.

H_1 : Değişken varyans vardır.

Breusch-Pagan / Cook Weisberg testinde olasılık değeri 0,7220 olarak hesaplanmıştır. Olasılık değerinin $p > 0,05$ olması H_0 hipotezinin kabul edilmesini başka bir ifade ile modelde değişken varyans probleminin olmadığını göstermektedir.

Panel veri analizinin sonuçlarına ulaşmadan önce havuzlanmış veri (Pooled OLS), sabit etkiler ve rassal etkiler modellerinden hangisinin kullanılacağına belirlenmesi açısından F testi ve Breusch-Pagan LM testine başvurulmuştur. F testi sonucunda havuzlanmış model ve sabit etkiler modeli arasında seçim yapılmaktadır. Breusch-Pagan LM testi ile havuzlanmış model ile rassal etkiler modeli arasında seçim yapılmaktadır. Elde edilen sonuçlardan hareketle sabit etkiler ile rassal etkiler modelleri arasında en iyi tahmincinin belirlenmesine olanak veren Hausman testine başvurulmasına gerek kalmamıştır.

F testi ve Breusch-Pagan LM testi sonuçlarının istatistiki açıdan anlamlı çıkmaması, yani olasılık değerlerinin $p > 0,05$ olarak hesaplanması

havuzlanmış veri seti modelinin sabit veya rassal etkiler modeli karşısında daha etkin olduğu sonucunu göstermektedir.

Aşağıdaki tabloda havuzlanmış veri setine ilişkin modelimizin sonuçları verilmiştir.

Tablo 8: Havuzlanmış Model Sonuçları

Değişkenler	Katsayı	Standart Hata	İstatistik Değeri	Olasılık
DCO	-629755.1	948146.0	-0.664196	0.5072
DLO	1012921	1253759	0.807908	0.4199
DNO	-728440.7	1020229.	-0.713997	0.4759
C	-5710.050	247319.3	-0.023088	0.9816
R ²		0.003953		
Düzeltilmiş R ²		-0.007952		
F İstatistik		0.332013		
Bağımlı Değer Ortalaması		-2917.780		
Bağımlı Değer Standart Sapması		3933172		
Durbin-Watson İstatistiği		2.835489		

Havuzlanmış model sonuçlarına bakıldığında bağımsız değişkenlerimiz olan cari oran, likidite oranı ve nakit oran değişkenlerinin tümünün olasılık değerinin $p > 0,05$ olması işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösteren cari oran, likidite oranı ve nakit oran arasında anlamlı bir ilişki bulunamadığını göstermektedir.

Literatürde işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile likidite oranları arasında yapılan çalışmalar incelendiğinde birbirlerinden farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Purnama ve Daljono (2013) ile Noviyanti ve Agustina (2013) ihtiyatlılık düzeyleri ile likidite oranları arasında bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşırken, Pratanda ve Kusmuriyanto (2014) ise ihtiyatlılık düzeyleri ile likidite oranları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Bu anlamda çalışmadan elde edilen sonuçlar Purnama ve Daljono (2013) ve Noviyanti ve Agustina (2013)'nın çalışmalarını desteklemektedir.

4. SONUÇ

Genel kabul görmüş muhasebe ilkelerinden olan, finansal raporlama ve muhasebe uygulamaları içerisinde bulunan ihtiyatlılık ilkesi hem işletme hem de ülkeler açısından önemli bir etkiye sahiptir. Bu anlamda ihtiyatlılık ilkesinin mikro ve makro dengeleri önemli ölçüde etkilemesi açısından muhasebe ilkeleri içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Çalışmada 2005 ve 2020 yılları arasında BIST 30'da işlem gören işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile likidite oranları arasındaki ilişki zaman ve kesit verilerinin bir arada analiz edilmesine imkan sağlayan panel veri analizi yöntemiyle test edilmiştir. İhtiyatlılık düzeyinin hesaplanmasında Givoly ve Hayn (2000) tarafından geliştirilen negatif tahakkuk yöntemi kullanılmıştır. Likidite oranlarına ilişkin ise cari oran, likidite oranı (asit test oranı) ve nakit oran verileri kullanılmıştır.

Verilerin hangi tahminci yöntemiyle analiz edilmesi gerektiğine ilişkin yapılan F testi ve Breusch-Pagan LM testi sonuçlarına göre olasılık değerlerinin $p>0,05$ olması havuzlanmış veri seti modelinin, sabit veya rassal etkiler modeli karşısında daha etkin sonuçlar vereceğini göstermiştir. Bu doğrultuda havuzlanmış modelden elde edilen sonuçlara göre bağımsız değişkenlerimizin tümünün olasılık değerinin $p>0,05$ olması işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösteren cari oran, likidite oranı ve nakit oran arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir.

Başka bir ifade ile negatif tahakkuk yöntemi kullanılarak ölçülen ihtiyatlılık düzeyinin işletmelerin kısa vadeli borçlarını ödeme gücü üzerinde bir etkisi olmadığı gözlemlenmiştir. Dönen varlıklar, stoklar, nakit ve nakit benzerleri kalemleri dikkate alınarak işletmelerin kısa vadeli borçlarının ödenebilmesi ile ihtiyatlılık düzeyleri arasında bir ilişkili bulunamamıştır. Dolayısıyla işletmelerin yıllar itibarı ile ihtiyatlılık düzeyleri değişse bile, bu durumun kısa vadeli borçların düzeyini farklılaştırmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlar Purnama ve Daljono (2013) ve Noviyanti ve Agustina (2013)'nin çalışmalarını desteklemektedir.

Gelecekte ihtiyatlılık ilkesi üzerine çalışacak araştırmacılar; işletmelerin ihtiyatlılık düzeyleri ile kurumsal sahiplik veya yönetsel sahiplik arasındaki ilişkiye odaklanmaları ihtiyatlılık ilkesi alanında daha farklı nitelikte çalışmalar ortaya çıkarılmasına katkı sağlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazar(lar) çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar(lar) bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar(lar) Katkısı: Yusuf KURT (% 100)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author(s) declares that there is no conflict of interest.

Funding: The author(s) received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author(s) Contributions: Yusuf KURT (% 100)

KAYNAKÇA

- Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*, Avcıol Basım Yayın, İstanbul
- Akıncı, N., & Erdoğan, N. (1995). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz* (4. Baskı), Barış Yayınları, Fakülteler Kitabevi, İzmir
- Bakır, P. (1985). *Finansal Yönetim*, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul
- Balacrishnan, K., Watts, R., & Zuo, L. (2016). The Effect of Accounting Conservatism on Corporate Investment During the Global Financial Crisis: The Effect Of Accounting Conservatism. *Journal of Business Finance & Accounting*, 43(5), 513-542
- Bauwhede, H. V., n Gent, V. L., & Leuven, B., *The Impact of Conservatism on the Cost of Debt: Conditional versus Unconditional Conservatism*, <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.509.4170&rep=rep1&type=pdf> (Erişim Tarihi: 05.01.2022).
- Ball, R., & Shivakumar, L. (2005). Earnings Quality İn UK Private Firms: Comparative Loss Recognition Timeliness. *Journal of Accounting and Economics*, 39(1) 83-128
- Ball, R., Kothari, S. P., & Nikolaev, V. V. (2013). On Estimating Conditional Conservatism. *The Accounting Review*, 88(3) 755-787

- Beaver, W. H., & Ryan, S. G. (2005). Conditional and Unconditional Conservatism: Concepts and Modeling. *Review of Accounting Studies*, 10(2), 269-309
- Berk, N. (2002). *Finansal Yönetim*. (6. Basım), Türkmen Kitabevi, İstanbul
- Çabuk, A. & Lazol, İ. (2002). *Mali Tablolar Analizi*, Bursa
- Çabuk, A., & Lazol, İ. (1998). *Mali Tablolar Analizi*, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı, Vipaş A.Ş. Yayınları, Bursa
- Çetiner, E. (1996). *İşletmelerde Mali Analiz*, (3. Baskı), Tutibay Basım ve Yayın Evi, Ankara
- Çetiner, E. (2009). *Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Çopur, V. G., (2018). Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Koşullu Ve Koşulsuz İhtiyatlılık Uygulamaları Açısından Değerlendirilmesi: Finansal Tabloların İhtiyatlılığı Üzerindeki Etkisine İlişkin Bir Literatür Araştırması. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20, 150-72.
- Fettahoğlu, A. (2000). *İşletmecilik Finans İlkeleri*, İstanbul
- Francis, B., Iftikhar, H., & Wu, Q. (2013). The Benefits of Conservative Accounting to Shareholders: Evidence from the Financial Crisis. *Accounting Horizons*, 27(2), 319-46
- Givoly, H., & Hayn, C. (2000). The Changing Time-Series Properties of Earnings, Cash Flows and Accruals: Has Financial Reporting Become More Conservative? *Journal of Accounting and Economics*, 29, 287-320.
- Gülhan, O., & Karaarslan, S. (2019). Türkiye’de Kurumsal Yönetim Uyum Derecelendirmesi ve İhtiyatlı Muhasebe İlişkisi”, *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(1), 93-113.
- Hacırüstemoğlu, R., & Ataman, Ü. (1999). *Yöneticiler İçin Muhasebe ve Finans Bilgileri*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Konuralp, G. (2001). *Sermaye Piyasaları - Analizler, Kuramlar ve Portföy Yönetimi*, Alfa Yayınları No: 920, İstanbul
- Lara, J. M. G., Osma, B. G., & Penalva, F. (2009). The Economic Determinants of Conditional Conservatism. *Journal of Business Finance & Accounting*, 36(3), 336-372-
- Mora, A., & Walker, M. (2015). The Implications of Research on Accounting Conservatism for Accounting Standard Setting. *Accounting and Business Research*, 45(5), 620-650.

- Noviyanti, A., & Agustina, L. (2013). Faktor-Faktor yang Mempengaruhi Konservatisme Akuntansi di Indonesia <https://www.scribd.com/document/421388546/ARTIKEL-4>
- Pratanda, R. S., & Kusmuriyanto. (2014). Pengaruh Mekanisme GCG, Likuiditas, Profitabilitas, dan Lverage Terhadap Konservatisme Akuntansi. *Accounting Analysis Journal*, 3(2), 255–263.
- Purnama, W., & Daljono, D. (2013). Pengaruh Ukuran Perusahaan, Rasio Leverage, Intensitas Modal, Dan Likuiditasperusahaan Terhadap Konservatisme Perusahaan. *Diponegoro Journal of Accounting*, 2(3), 837-847.
- Ryan, S. G. (2006). Identifying Conditional Conservatism. *European Accounting Review*, 15(4), 511-525
- Tabachnick, B. G., & Fidell. L. S. (2007). Using multivariate statistics (5th ed.). Needham Heights, MA Allyn & Bacon.
- Türk, V. E., (2013). Finansal Analiz Oranları ve Firma Değeri İlişkisi: İMKB’de Bir Uygulama, Kahramanmaraş Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş
- Ülgen, H., & Mirze, K. (2004). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*, (1. Basım) Literatür Yayınları, İstanbul.
- Vasiu, D. E., Balteş, N., & Gheorghe, L. N. (2015). Liquidity Ratios. A Structural and Dynamic Analysis, During 2006-2012, Of The Companies Having The Business Line İn Industry and Construction, Listed and Traded On The Bucharest Stock Exchange. *Theoretical and Applied Economics*, 12(3), 187-206.
- Wang, R. Z. (2009). Accounting Conservatism, Victoria University of Wellington, Doktora Tezi, 2009.
- Zhong, Y. & Li, W. (2017). Accounting Conservatism: A Literature Review: Accounting Conservatism: A Literature Review. *Australian Accounting Review*, 27(2) , 195-213.